

LBRIS

We know
books

Gică Manole

**MIHAI EMINESCU
DESPRE
UNITATEA ROMÂNILOR**

Editura ACCENT PRINT
Suceava, 2024

Cuprins

DESPRE UNITATEA ROMÂNILOR.....	5
Cuvânt înainte.....	7
Istoria e Cugetarea lui Dumnezeu!.....	10
Despre Originea Românilor.....	13
Unirea Principatelor într-un singur stat sub nume de România	15
Ideea Unirii Românilor sub un singur sceptru e o idee veche austriacă	21
Cine e bun român, cine rău?	25
Ideea Daco-Română ca aspirație politică.....	29
Ei, care n-au fost români, neam de neamul lor... ..	33
Demagogia la noi e de origine fanariotă.....	39
A pretinde că e român s-a dovedit a fi un lucru profitabil	43
60 de ani după domnia fanariotilor	47
Evreii au zis Congresului de la Berlin: „Sau țara să fie cum vrem noi, sau să nu fie!”	53
Unde erau Caradalele patriotice atunci?	58
Din izvor sigur ni se anunță.....	65
Teoria noastră despre antagonismul de rase în România	67
A face dintr-o Carada om de stat	74
Tot Vodă după Vodă.....	77
Cel care știe istoria țării noastre	79
Opinia noastră rămâne statornică	81

Asemenea afirmări nu se discută.....	84
De la 1200 și până azi.....	87
Demagogia cea mai rea e introdusă în țară de un grec, C.A. Rosetti	89
Regele a comis greșeala... ..	94
Ca rasă veche, ea trebuie să degenereze	96
De aceea v-ați supărat foc pe spusele mele.....	99
Teoria despre pătura suprapusă	105
Cât pentru români, puțin îmi pasă	109
Românii nu mai sunt o națiune, ci o adunătură de naționalități	112
„Gazette de Roumanie” ne dă lecții	114
Zi de zi ne americanizăm.....	116
„Dacia Viitoare”	118
N-avem bucurie de tinerimea ce studiază la Paris.....	121
Încredințez Iașilor, leagănul Unirii, această statuie.....	123
Șcuzele umilite ale bondului Stătescu	127
Lașitate în acte, obrăznicie în cuvinte.....	130
D. Grădișteanu nu va provoca nici un război între Austria și România.....	132
Tonul articolului din „Pesther Lloyd” este impertinent	134
ANEXE	137
Originea românilor.....	139
Cu greu se va găsi... ..	141
„Românul” a contractat năravul... ..	147
Teoria noastră... ..	153
Au amețit fanarioții	160
Materialuri etnologice privind în parte și pe d. Nicu Xenopulus, criticul literar de la „Pseudo-Românul”	164
N-avem bucurie... ..	171

ISTORIA E CUGETAREA LUI DUMNEZEU!

Una din marile pedepse istorice pe care românii le-au trăit, experimentat și suportat în existența lor istorică a fost, în viziunea lui Mihai Eminescu, dezbinarea, dezunirea și separarea politică. Românii au caractere puternice, personalități autonome, au o formidabilă neîncredere în semenii de lângă ei. Neîncrederea în semeni naște suspiciuni. Iar suspiciunile sunt alimentate de neîncredere și de presupunerea unor intenții „subversive”².

Dezbinarea simțită de poetul național ca o realitate nefastă încă ar fi fost suportabilă dacă nu ar fi avut durată în timp. Neîncrederea invocată de simbolul național cel mai de preț al Națiunii Române, pe care el o simțea a fi dominatoare, nu reprezintă răul cel mai mare în sine. Românii sunt oameni pasionali, orgolioși, cu personalități puternice, fapt care îi face lesne neîncrezători în semenul de lângă ei. Acest rău istoric, dacă se cristalizează și devine permanent, fiind moștenit din generație în generație, poate deveni cauza unor eșecuri istorice majore identificate de Mihai Eminescu drept „antiteze” istorice.

În succesiunea lor, generațiile înțeleg că au mari datorii și obligații morale față de înaintași. Căci nu se pot rupe de Strămoși, deși unii ar dori acest lucru. Șansa românilor poate izvorî din modul în care fiecare generație își înțelege menirea. O generație se înțelege pe ea însăși la modul ideal, raportându-se la trecut. Ea simte acut că nu se poate dezinteresa de prezent, de starea istorică existentă.

²Mihai Eminescu, *Opere Politice*, Ediție integrală, alcătuită și îngrijită de Cassian Maria Spiridon, Editura Timpul, Iași, 2008, p. 7, carte pe care o consider drept fundamentală în Cultura română.

Când o generație își înțelege rostul ei, membrii acesteia se solidarizează și caută să elimine sursa răului pricinuit de dezbinare, dezunire și separare. Remediul la răul moștenit existent vine, obligatoriu, din pietatea și dragostea „cătrecutul nostru istoric, pe cât de glorios, pe atâta de nefericit”³, aprecia Mihai Eminescu. Pentru ca Națiunea să continue Trecutul și să fie demn de acesta, nu este îndeajuns să se raporteze la acel trecut, ci să îndrepte greșelile din timpurile vechi. Calitățile și sacrificiile trecutului nu sunt suficiente în realizarea unei solidarități naționale, ci este nevoie de crearea la nivelul Societății românești a unei Direcții Sigure în Conștiința Națională, afirma Eminescu.

În acest sens, o generație, generațiile unui timp definit, trebuie să înțeleagă a faptului ca adevărați agenți ai Istoriei. Trebuie să-și asume responsabilitățile în mod conștient. Istoria Lumii nu e hazard – gândea, pe urmele lui Hegel (1770-1831), Mihai Eminescu. Istoria nu e *întâmplare*, ci *necesitate*. În istoria omenirii cugetă În-suși Dumnezeu. Cugetarea Lui e Dreaptă și Justă. Istoria Omenirii este identică cu cugetarea lui Dumnezeu. Toată Istoria nu este decât „desfășurarea cugetării lui Dumnezeu”⁴. Întruparea cugetării divine, definirea acesteia, fapta pozitivă sau nu, aparține individului, indivizilor. O generație se raportează la Dumnezeu prin *faptele sale*. Cauzele și împlinirea ascund motivații în parte puțin cunoscute. Mai mult, faptele unei generații depind de voința indivizilor ce o formează. Temelia pe care zidesc generațiile prezentului este dată de moartea, de sacrificiul generațiilor din vechime. Idealul unei generații se află ascuns în viața poporului de care aparține. Oamenii mari ai României au avut și au urmărit un vis de aur de care nu s-au dezis. Dacă o generație lucrează la zidirea unui Ideal, acel Ideal este cuprins în însuși sufletul poporului român. Realizarea lui devine o legitate inexorabilă ca expresie nu a unor voințe separate, individuale, egoiste, ci a unei necesități generale, susținea Mihai Eminescu.

În Istorie, realizarea Binelui este rezultatul voinței și cugetării tuturor. Iarăși. Răul istoric, dacă persistă sau triumfă, nu iz-

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*, p. 8.

vorăște din cugetarea lui Dumnezeu, ci este o urmare a cugetării individuale. O generație, dacă e conștientă de menirea ei, trebuie să formuleze limpede necesitățile Națiunii, trebuințele acesteia, și nu trebuințele individuale. Marii oameni se lasă conduși de ideile mari ale Națiunii, iar nu de ideile lor personale.

Iubirea de țară e parodie și batjocură în gura multora. Aparența la Națiune se simte din ființă, și nu este declarată cu vorbe mari, goale și mincinoase. Dragostea adâncă nu are nevoie de vorbe. Ea rar se declară. Precum evreii cei vechi nu aveau voie să rostească numele Dumnezeului lor, sublinia Mihai Eminescu, așa și cei care iubesc România și poporul său arareori dau pe față dragostea lor. Acești oameni iubesc poporul românesc fără a-i iubi pe impostorii și semidoctii aflați în mijlocul lor.

Aceste idei sau considerații le-am identificat foarte devreme la Mihai Eminescu, la 1870 (15 septembrie), în „Convorbiri Literare”, și 1871 în „Românul” (15 august).

Notiță asupra proiectatei întruniri la mormântul lui Ștefan cel Mare la Putna, „Convorbiri literare”, 15 septembrie 1870

Domnului Dumitru Brătianu, „Românul”, 15 august 1871

DESPRE ORIGINEA ROMÂNILOR

La 13 ianuarie 1878, în „Timpul”, atenția lui Mihai Eminescu a fost reținută de afirmațiile unui savant din Viena, dl. dr. Fligier, care, într-o conferință susținută la Societatea Antropologică, a combătut opiniile savanților români cum că poporul român „s-ar trage din vechii romani”⁵.

Respectivul învățat, afirma Eminescu, își argumenta ideea pe faptul că forma craniului la români este radical diferită de cea a italienilor. Drept urmare, dr. Fligier susține că între italieni și români nu ar exista nici o înrudire. Ceea ce susțin savanții români, cum că românii ar fi urmașii coloniștilor „soldați din Italia, e o fantasmă”. Înainte de împăratul Traian (97-117), Italia ar fi fost depopulată. Cuceritorul Daciei a colonizat la gurile Dunării populații semitice, din Asia Mică, din Siria. Dr. Fligier îl combate („polemizează contra lui Mommsen și a altor învățați”⁶).

În opinia dr. Fligier, așadar, românii, dacă sunt urmașii coloniștilor romani aduși de Traian în Dacia cucerită de el, „ar fi înrușiți prin sânge nu cu italienii, ci cu jidanii”⁷, concluziona Eminescu. Românii ar fi, mai degrabă, „coborâtori direcți din vechii traci”, notează poetul național că afirmase savantul vienez, dr. Fligier. Mihai Eminescu nu ezită să combată cele susținute de savantul vienez, iar argumentele sale s-au bazat pe caracterul unitar al limbii române.

⁵ *Ibidem*, p. 10.

⁶ *Ibidem*. Mihai Eminescu făcea trimitere la marele istoric german Theodor Mommsen (1817-1903), autorul unei monumentale cărți numită *Istoria Romană*, carte tradusă și în limba română.

⁷ *Ibidem*.

În viziunea poetului național, limba română „e Unica în Europa care n-are, propriu-zis vorbind, dialecte”. Pe o întindere de pământ uriașă, sublinia Eminescu, „despărțiți de munți și fluvii, românii vorbesc o singură limbă”. Dacă românii ar fi urmașii populațiilor semitice colonizate de Traian și alți împărați în Dacia, afirma poetul, aceștia ar fi lăsat în limba română „o urmă cât de slabă, care însă nu se găsește deloc”.

De altfel, dacă dr. Fligier ar fi avut dreptate, limba română ar fi ajuns o limbă latină „pronunțată jidovește”. Faptul este inexistent, căci toată lumea știe că „jidanii moderni, de exemplu, chiar de-o sută de ani să fie în țară, nu sunt în stare să pronunțe românește”⁸.

Apoi, nu s-a constatat de către istorici cum că „coloniștii ar fi fost semiți”. Afirmatia istoricului roman Eutropius cum că Traian a colonizat în Dacia cucerită coloniști „*Ex toto orbe Romano* (subl. M.E.) nu poate fi interpretat prin Siria, Asia Mică ș.a.”⁹. Limba română a păstrat elemente ale unei latinități arhaice, elemente care s-au păstrat numai în Italia și de coloniști aduși din marginile îndepărtate ale Imperiului roman. Dacă coloniștii așezați în Dacia ar fi fost străini de Italia, ei ar fi vorbit „limba clasică a statului”, iar elementele latinei arhaice ar fi lipsit cu desăvârșire.

La 1878, când scria aceste rânduri, constat că Mihai Eminescu nu accepta descendența traco-dacică a poporului român pe motiv că nu se știe nimic cine au fost dacii și „care era limba lor”¹⁰. La 20 de ani, Mihai Eminescu nu era încă marele iubitor de daci, strămoșii cei mari, îndepărtați. *Roma, doar ea, era maica Românilor.*

Originea românilor, „Timpul”, 13 ianuarie 1878

⁸ *Ibidem.*

⁹ *Ibidem.*

¹⁰ *Ibidem.*

UNIREA PRINCIPATELOR ÎNTR-UN SINGUR STAT SUB NUME DE ROMÂNIA

La 21 mai 1880, din motive pe care nu le identificăm, Mihai Eminescu scrie un consistent studiu despre importanța deosebită avută în istoria poporului român de către Adunarea ad-hoc a Moldovei de la 1857, adunare pe care el o numește „*Adunarea mămă*”. Măreția acestei Adunări, în viziunea poetului, era dată, înainte de orice, de calitatea membrilor ce o formau. Așa, au intrat în Adunarea ad-hoc de la Iași oameni de ispravă, serioși, dăruți obștii naționale, între care numește pe arhierii, literați de seamă, reprezentanți ai familiilor vechi, istorice, reprezentanți ai „breslelor și ai țăranilor”¹¹.

În acea Adunare nu intrase încă ulița Bucureștilor, nota Mihai Eminescu. Membrii Adunării au discutat îndelung, cu dragoste de neam, „toată programa dezvoltării ulterioare a statului român”, iar hotărârile au fost luate aproape întotdeauna în unanimitate. Crede că procesele-verbale ale Adunării ad-hoc de la 1857 ar trebui să fie tipărite din nou, pentru ca generațiile mai noi să înțeleagă cum acei oameni mari au strunit și au îngropat disputele dintre ei, în dauna marilor interese generale. La 1857, patimile stricătoare ale „diatribelor de partid”¹² nu influențau starea lucrurilor.

Prezintă cititorilor „Timpului” cum, la 1857, o Comisie avu-
sesse obligația de a identifica noile reforme fundamentale, ce trebu-
iau efectuate în vederea viitoarei organizări a României unificate.
Înșiruie cum respectiva Comisie, la 15 octombrie 1857, a redactat

¹¹ *Ibidem*, p. 11.

¹² *Ibidem*.

12 puncte necesare modernizării statului român unificat, între care sublinia stabilirea hotarelor noi țări de către o Comisie europeană; toți străinii din România să fie supuși obligatoriu jurisdicției românești; eliberarea comerțului românesc de sub orice tutelă străină; crearea unei armate naționale; libertatea oricărui cult religios „în marginea capitulațiilor”; înființarea unui areopag religios independent, care să rezolve problemele bisericii naționale; egalitatea în fața legilor; posibilitatea ca orice român să acceadă la funcții în stat; contribuții generale pentru toți; serviciu militar general; respectul domiciliului și al libertății individuale; drepturile politice pentru toți românii „de orice religie creștină”; independența puterilor în Stat; independența puterii judecătorești, care trebuie ocrotită de ingerințele administrației de stat; miniștri responsabili.

Dintre cei care au fost autorii dorințelor Națiunii la 1857, Mihai Eminescu amintește numele ierarhului Neofit Scriban, a lui P. Mavrogheni, C. Rolla, M. Kostaki, M. Kogălniceanu, V. Mălinescu, C. Iacovachi, Lascăr Catargiu, V. Stan.

Subliniază în mod deosebit faptul că prin votul Adunării ad-hoc de la 29 octombrie 1857 au fost abolite „privilegiile de clase” în România. Precizează că între cei care au votat și acceptat în unanimitate această măsură se aflau oamenii politici conservatori la acel timp, oameni care ei înșiși impuseseră luarea unor asemenea reforme constituționale.

Mai departe, poetul național reamintește contemporanilor săi că, la 7 octombrie 1857, Adunarea ad-hoc a Moldovei a hotărât și adoptat ca program politic național în 5 puncte esențiale: autonomia noului stat românesc „în cuprinderea vechilor lor capitulații, încheiate cu Înalta Poartă la 1393, 1460, 1511, 1634”; Unirea celor două state românești într-un singur stat, care să fie numit ROMÂNIA; un prinț străin în fruntea noului stat dintr-o dinastie europeană, ai căror urmași să fie crescuți în religia țării; noul stat românesc să fie obligatoriu neutru; o Adunare Națională cu rosturi legislative; România nou creată să fie pusă sub garanția colectivă a puterilor europene care au subscris Tratatul de pace de la Paris (30 martie 1857).

Eminescu a notat că 81 din membrii Adunării au votat pentru aceste deziderate ale Națiunii, iar doi au votat împotrivă.

Menționează cum că, cu ocazia votului istoric, mitropolitul Scriban a notat: „Unde-i Turma, acolo și Păstorul”, pentru ca țărănul Ioan Roată să declare, tot cu acel prilej: „Noi nu știm a ura, dar Dumnezeu știe a Se-ndura.”¹³ Dacă a reamintit contemporanilor cele menționate mai sus, a făcut-o pentru a le preciza că în dorințele Adunării de la 1857 se găsesc în totalitate prevederile Constituției de la 1866 a României. De asemenea, subliniază dăruirea către Binele Obștesc a celor mai deosebite case ale Moldovei, care au votat Unirea c-o singură bătaie de inimă.

La 1857, a fost un entuziasm general văzut și la oamenii bătrâni din clasa conducătoare, care au acceptat Unirea fără nici o umbră de părere de rău, acceptând sacrificiile ce i le aduceau Unirii. La 1857 nu s-a constatat nici o dezbinare, nici un interes local așezat înaintea celui general, nici o urmă de ură. Toți părtașii la marile hotărâri, afirmă poetul național, aduceau laudă lui Dumnezeu că le-a îngăduit să vadă cu ochii lor „cea mai frumoasă zi a neamului românesc”¹⁴.

Mai departe, continua Eminescu, 24 de ani au trecut și iată că dorințele de la 1857 au devenit realitate. Timpul trecut de atunci, pe lângă realizările mari ale Națiunii, a adus și lucruri pe care Adunarea de la 1857 nu le-a dorit, nici nu le-a prevăzut. Mihai Eminescu nu ezită să numească acele lucruri nedorite, nici prevăzute la 1857, care au apărut în societatea românească: „Nașterea unei veninoase demagogii, lipsită de conștiință...”, demagogie politică care a contractat o uriașă datorie publică, având urmări nefaste prin împovărarea contribuabililor cu fel de fel de contribuții, directe și indirecte. Urmarea acestor datorii publice este dramatică. Clasele pozitive ale societății sunt strivite, iar țărănimea e sărăcită cu totul.¹⁵

Tot poetul național precizează faptul că, în ciuda unor mari neajunsuri sociale, odată proclamată, Unirea dorită și înfăptuită s-a

¹³ *Ibidem.*

¹⁴ *Ibidem.*

¹⁵ *Ibidem*, p. 12.

întărit, devenind definitivă. Subliniază din nou sacrificiile asumate de Moldova, care a alergat plină de încredere, cu franchețe și cu lealitate și și-a impus fără regret toate sacrificiile, fără a regreta în vreun fel Unirea. Noblețea acestui sacrificiu asumat de către Moldova la 1857-1859, de către Adunarea ad-hoc, izvora dintr-o realitate evidentă. Elementele acelei Adunări Naționale au fost conservatoare, iar din rândul lor s-a creat actualul partid constituțional. În opinia lui Eminescu, în România anului 1880, partidul conservator era singurul partid unitar al țării, „de la Dorohoi pân’ în Mehedinți”¹⁶. Afirmă că singura notă discordantă a voinței de Unire a Moldovei s-a petrecut la 3 aprilie 1866, când, la Iași, s-a dezlănțuit o revoltă antiunionistă provocată „de un mic grup de persoane căzute în rățacire și care nu au fost decât prada unor intrigi”¹⁷.

Așadar, dincolo de întâmplările tragice ale zilei de 3 aprilie 1866, nota Eminescu la 1880, voința de Unire, înfrățire și solidaritate a românilor a mers înainte, rivalitățile regionale au dispărut, iar armonia devenise reală în rândurile clasei conducătoare. Cu toții se gândesc la o conlucrare patriotică, având ca scop dezvoltarea României. Această stare de spirit obștească armonioasă a început să se erodeze odată cu venirea partidului radical la putere. Partidul radical (P.N.L.) a adus în societate dezbinare, demagogie și discordie. Din anumite motive, opina Mihai Eminescu, a ezitat să discute până atunci această problemă. Constată, însă, că răul crește, oamenii percepându-l ca atare, iar el nu poate să-l mai ocolească. Crede că dezvăluirea cauzelor răului, denunțarea lui publică, ar putea ajuta la vindecarea sa. Într-o asemenea situație, tăcerea e rea. Adâncirea stării negative poate duce societatea în prăpastie.

¹⁶ *Ibidem.*

¹⁷ *Ibidem.* La 3 aprilie 1866, la Iași, a avut loc o revoltă populară instrumentată de către Rusia: sute, mii de persoane, în acea zi, în frunte cu mitropolitul Calinic Miclescu, au luat cu asalt palatul administrativ. Ei voiau să rupă Moldova de Muntenia și să-l pună domn pe Nicolae Rosetti-Roznovanu – să distrugă, așadar, Unirea. Nicolae Goleșcu și Lascăr Catargiu, membri ai Locotenenței Domnești, au scos armata contra rebelilor. Au avut loc lupte de stradă, în urma cărora au fost uciși circa 300 de persoane. Despre eveniment au scris Titu Maiorescu în *Însemnări zilnice* și Gh. Panu în *Amintiri de la Junimea*.

Cauza aceluia rău, în viziunea lui Mihai Eminescu, nu este alta decât sistemul practicat de guvern în administrarea Țării. Țara e guvernată de o fracțiune care nu ține cont de interesele generale, mari ale ei. Nu oamenii de valoare ocupă poziții în administrație, indiferent de unde ar proveni ei; sunt promovați doar oamenii unui partid, ai unei „fracțiuni” – făcea trimitere Eminescu la Partidul Național Liberal –, fără a se lua în seamă pregătirea și meritele acestora. Oferă exemplul ministrului de justiție, care a sfidat opinia publică din Moldova, magistratura și corpul avocaților, promovând în administrație doar „corifeii ai partidului” liberal, oricât de mărginiți ar fi aceștia. În ministerul de justiție, Moldova nu are reprezentanți. Guvernul își recrutează oamenii nu din toată țara, ci doar din „fracțiunile din București”, care s-au distins nu prin capacitățile administrative, ci prin activități „catilinare” probate în alegeri. Reprezentantii părții de țară numită Moldova, prezenți în administrația statului și în ministere, nu sunt acceptați în conducerea României. În armată, sublinia Eminescu, cei originari din Moldova nu sunt înaintați decât cu zgârcenie. Faptul este constatat de orice observator cât de cât avizat, și se produce neconținut și sistematic. Această realitate este dureroasă, deoarece tocmai Moldova a pierdut cel mai mult prin Unire: „De la Moldova s-a luat Basarabia, care forma circumscripția economică a Galaților; asupra Moldovei s-a rezolvat chestiunea israelită”¹⁸, făcea trimitere poetul național la așezarea în partea de Est și Nord-Est a Țării, între 1860-1880, a sute de mii de evrei veniți din țările din jur.

Așadar, Mihai Eminescu constata că partea de țară numită Moldova a fost dezavantajată după Unire de către guvernarea de după 1866. În ciuda acestei realități, „afară de unicul nor de la 3 aprilie 1866”, de la 1866 la 1880 „toate s-au petrecut în liniște dincolo de Milcov și mai că nu se pomenea numele Moldovei”¹⁹. Starea aceasta de lucruri a devenit și mai gravă după ce, la 1876, clica C.A. Rosetti (1816-1885) și I. Brătianu (1821-1891) a pus mâna pe țară. Sursele acestui rău în societate, Eminescu îl identifică în abuzul

¹⁸ *Ibidem.*

¹⁹ *Ibidem.*

de putere al guvernului, o administrație a țării plină de o corupție înspăimântătoare a clasei stăpânitoare. Realitățile constatate revoltă orice om onest, orice conștiință preocupată de bunul mers al societății.

Puterea în stat ignoră cu dispreț opoziția constituțională. Îndeosebi în Corpurile Legiuitoare. Majoritățile puterii în Adunări au devenit omnipotente. Nesocotesc până și interesele generale ale țării în dauna celor de partid. Răul, aprecia Mihai Eminescu, poate fi înlăturat prin intervenția șefului Statului, făcea el trimitere la încă principele Carol I (1866-1914). Dacă domnitorul nu intervine și nu curmă starea de lucruri pe care țara o respinge în totalitate, răul poate genera crize care vor duce la discordie – nu orice fel de discordie, ci una pătimașă. Consecințele acesteia nu pot fi prevăzute „nici de omul politic”²⁰, nici de patriotul adevărat.

[„Cu greu se va găsi...”], „Timpul”, 21 mai 1880

²⁰ *Ibidem.*

IDEEA UNIRII ROMÂNILOR SUB UN SINGUR SCEPTRU E O IDEE VECHE AUSTRIACĂ

Și în vara anului 1880, la data de 31 iulie, Mihai Eminescu continuă a critica cu asprime politicile guvernului I.C. Brătianu, neocolind însă și grava, marea chestiune a românilor aflați sub ocupația austro-ungară. Remarc subiectivismul poetului național în ceea ce privește politica liberală față de Dobrogea de curând unită cu România, cât și față de politica aceluiași guvern, față de românii transilvăneni.

Colții polemici ai poetului național se înfig adânc în chiar persoana prim-ministrului Ion C. Brătianu, căruia i se reproșează inconsecvența și fluctuațiile în abordarea chestiunii românilor transilvăneni. Așa, nota Mihai Eminescu, în timpul primei sale guvernări – 1868-1869 –, Ion C. Brătianu ar fi fost subordonat cu totul politicii Rusiei. În acea guvernare, omul politic liberal ar fi croit planuri cutezătoare de „a cuceri Ardealul”²¹. În care scop, I.C. Brătianu aduna arme pe căi pe care nu le-ar fi știut decât unul Dumnezeu. La 1880, planul lui I.C. Brătianu de a-i elibera pe românii ardeleni de sub stăpânirea tiranică a Austro-Ungariei, la 1868, i s-a părut Lui Eminescu, stângaci și riscant, nerealist. Ardealul nu putea fi cucerit, pentru că era o cetate firească, lesne de apărat de oricine se afla în-lăuntru. Apoi, planurile lui Brătianu, în loc să-i ajute pe românii ardeleni, le-a pricinuit mari dificultăți „conaționalilor noștri de peste Carpați”. Agitațiile iredentiste ale lui I.C. Brătianu, susține poetul național, au determinat „unirea silită a Ardealului cu Țara Ungurească și strivirea politică a românilor de acolo sub supremația, pe

²¹ *Ibidem*, p. 13.